



Rijksdienst Caribisch Nederland
OCW

NEDERLANDS

WHAT'S NEW ...

IN CARIBISCH NEDERLANDS ONDERWIJS



1

Januari 2014
Nummer 1

2	Colofon	7	Column Pizzabakker Nienke Deelstra	14	Met de kanjertraining bewust van je gedrag Gerard Weide
3	Voorwoord Hans Kuilder	8	Jump Start voor PO-Kids op Saba Jet van Heijnsbergen Connie Adkins	16	Ik mag hier mijn droom realiseren Interview met Johan Stapel
3	Onderwijs en zorg hand in hand bij FORMA Inge Berben Pierre Perigault Monte Lianne Dam	10	Eerste skills vak wedstrijden op Bonaire	18	The making of a school curriculum Hemmie van Xanten Derrick Goffe Jan Berkvens
6	Even voorstellen ... Mariëtte Zuidgeest, Docent coach voor VO Sint Eustatius en Saba	12	De droom van Eygje Eygje Laroo	20	Zelfportrettenproject op Sint Eustatius Annemieke Jansen

GEZOCHT: REDACTIELEDEN

Dit magazine is een uitgave van RCN/OCW

Hoofdredactie: Hans Kuilder
(Eind)redactie: Elaine Marchena
Ontwerp en lay-out: I-Design, Ivonne Zegveld
Drukwerk: One Media Group

Wilt u reageren op de inhoud van dit blad of heeft u suggesties of bijdragen voor een volgende editie?

Neem contact op met Elaine Marchena:
elaine.marchena@rijksdienstcn.com

Deadline voor kopij volgende editie:
7 maart 2014.

“Never a dull moment” is de beste omschrijving voor de bruisende onderwijswereld in Caribisch Nederland. Er gebeurt op ieder van de drie eilanden enorm veel, in korte tijd. Wij zijn op zoek naar enthousiaste redacteuren, die mee willen helpen aan het beschrijven van al deze ontwikkelingen en aan de productie van de vaste rubrieken. Het idee is om een redactieteam te formeren, dat samen zorgt dat er drie maal per jaar een “What’s new ...” kan verschijnen.

Heeft u interesse? Neem contact op met Elaine Marchena, via tel. (+599) 318 4509 of elaine.marchena@rijksdienstcn.com



Allereerst wens ik u een gezond en bruisend nieuw jaar toe. We beginnen het nieuwe jaar met een nieuw initiatief: dit onderwijsmagazine. Waarom dit magazine? Tijdens de tweede onderwijsconferentie in april 2013 hadden we het al met elkaar geconstateerd: er gebeurt enorm veel in het onderwijs in Caribisch Nederland. De deelnemers aan de conferentie hadden de gelegenheid aangegrepen om flink bij te praten en informatie uit te wisselen en waren aan het eind van de conferentie eigenlijk nog niet uitgepraat. Als RCN/OCW vroegen wij ons af hoe wij structureel kunnen inspelen op de behoefte aan meer kennisuitwisseling tussen de scholen en eilanden.

RCN/OCW geeft al een digitale News Flash uit, waarmee wij u op de hoogte houden van het laatste nieuws. Maar in een nieuwsbrief kan je maar relatief weinig informatie overbrengen. Zo ontstond het idee om een magazine uit te brengen, waarin onderwijsprofessionals elkaar kunnen informeren over initiatieven en ontwikkelingen op onderwijsgebied.

Dit magazine presenteert ontwikkelingen en biedt een kijkje in de onderwijskeuken van alle drie de eilanden. Maar er worden ook leuke, creatieve ontwikkelingen in meegenomen die voor onderwijscollega's op de andere eilanden misschien tot inspiratie kunnen dienen. Vaste rubrieken in dit blad zijn, naast dit voorwoord, de column van schoolcoach Nienke Deelstra, de rubriek "Even voorstellen", waarin een nieuwkomer zichzelf voorstelt en vanaf de volgende editie ook de rubriek "Een dag met ...", waarin we een onderwijsprofessional gedurende een dag volgen. Uitgangspunt bij dit magazine is een evenredige verdeling over de drie eilanden en tussen PO- en VO-onderwerpen. Een magazine als dit is iets dat zichzelf verder moet ontwikkelen afhankelijk van wat u, de lezer, er van vindt en de bijdragen die u er zelf aan zult leveren. Wij zijn dan ook benieuwd naar uw reacties en zien suggesties voor nieuwe rubrieken en artikelen graag tegemoet.

Ik wens u veel leesplezier!

ONDERWIJS EN ZORG HAND IN HAND BIJ FORMA

Fotografie:
Marika Ringnalda

OP 18 OKTOBER VAN DIT JAAR VIERDEN RCN/OCW EN FUNDASHON FORMA MET CHAMPAGNE EN TAART DAT HET INSTITUUT DE BASISKWALITEIT HAD BEREIKT VOOR HET ONDERWIJS EN DE KWALITEITSBORGING VAN ZOWEL DE MBO1-OPLEIDINGEN ALS DE SKJ-TRAJECTEN. ER WAS ALLE REDEN VOOR EEN FEESTJE: FUNDASHON FORMA (AFGEKORT TOT FORMA) IS HET EERSTE SKJ-INSTITUUT IN CARIBISCH NEDERLAND DAT DEZE MIJLPAAL BEREIKT - RUIM VOOR DE DEADLINE VAN 2016! HOE HEEFT FORMA DIT VOOR ELKAAR GEKREGEN?



Inge Berben
Directeur FORMA

"Ik denk dat we dit vooral bereikt hebben door heel planmatig alle vernieuwingen in onze processen door te voeren", stelt directeur Inge Berben van Fundashon FORMA. "Aan iedere vernieuwing lag een goed door-dacht plan ten grondslag. Daarbij hebben we vooral veel aandacht en tijd gestoken in de verdere uitbouw van het zorgbeleid. De kracht van FORMA zit hem in de relatie tussen de individuele handelingsplannen en zorgplannen. Onderwijs en zorg gaan in onze trajecten hand in hand en wegen beiden even zwaar."

Groei

Toen Inge Berben in 2006 directeur werd van FORMA, trof zij een kleine organisatie aan met enkele medewerkers. Door een gebrek aan fondsen kon de organisatie niet de groei doormaken die zo noodzakelijk was om aan de grote opleidings- en alfabetiseringsvraag op Bonaire te voldoen. Onder leiding van Inge Berben is hard en met succes gewerkt aan het verder inrichten van de processen. Daarnaast zijn er substantiële subsidies binnengehaald, onder meer van Samenwerkende Fondsen, Katholieke Noden, YNCDP en USONA. Voor de drie hoofdproducten (SKJ, Alfabetisering en Cursussen) zijn geschikte coördinatoren aangesteld en er werden onder meer ook een maatschappelijk werker, educatief vormingswerkers en enkele onderwijsassistenten aangetrokken. Anno 2013 werken bij FORMA 32 man personeel en 16 freelance docenten. Samen bedienen zij in totaal 335 cursisten en deelnemers: 73 voor SKJ, 84 voor mbo, 42 voor Alfabetisering en 111 voor de cursussen.

Inge vertelt: “Tot aan de staatkundige transitie in 2010 bevonden we ons nog in een pioniersfase, om te komen tot een vaste aanpak. Sinds 2010 wordt het functioneren van FORMA, als uitvoeringsinstantie van de wet SKJ, beoordeeld door de inspectie van het Onderwijs voor Caribisch Nederland. Bij de eerste Inspectie audit, in 2010, werd duidelijk dat FORMA de pioniersfase ondertussen had afgerond en dat de stabilisatiefase kon beginnen, waarin de processen worden geborgd. Om die reden zijn we in september 2012 begonnen met een kwaliteitszorgsysteem, onder leiding

van de kwaliteitsmanager die sinds februari 2012 onderdeel van ons team vormde. Daarnaast hebben we, op aanwijzing van de Inspectie van Onderwijs, een verbetertraject geformuleerd om voor 2016 met de sociale kanstrajecten en beroepsopleidingen te kunnen voldoen aan de basiskwaliteit voor SKJ en het Middelbaar Beroepsonderwijs. Ik ben dus zeer verguld, dat het ons binnen drie jaar is gelukt om voor ons SKJ product, mbo niveau 1 en onze kwaliteitsaanpak de basiskwaliteit te behalen.”

“De kwaliteit van het onderwijs is sinds 2012 aanzienlijk verbeterd. Het onderwijs bij FORMA is inmiddels van zodanige kwaliteit dat er op het gebied van het onderwijs en de kwaliteitsborging basiskwaliteit is bereikt. Voor het gebied onderwijs voldoen zelfs alle negen kwaliteitsaspecten aan de basiskwaliteit. Dit mag een prestatie van FORMAat genoemd worden. FORMA weet op effectieve wijze hulpverlening, begeleiding en onderwijs te integreren. Omdat de directie van FORMA scherp zicht heeft op de kwaliteit van haar onderwijs, acht de inspectie haar goed in staat om het onderwijs nog verder te ontwikkelen ...”

Uit: het “Rapport van bevindingen”, gebaseerd op het inspectiebezoek van 24 september 2013 aan FORMA.



Lianne Dam Coördinator mbo bij FORMA

“Als coördinator mbo ben ik verantwoordelijk voor de mbo-opleidingen binnen het SKJ-traject. Na een basistraject stromen onze studenten door naar één van onze mbo-opleidingen waarin zij zich voorbereiden op een vervolgstudie of een plaats op de arbeidsmarkt. Tijdens het afgelopen schooljaar heb ik, samen met een zeer gedreven onderwijsteam, ons opleidingsaanbod compleet vernieuwd. We hebben op planmatige wijze alle facetten van onze opleidingen onder de loep genomen, van examinering tot onderwijsprogramma’s en van stagebegeleiding tot maatwerk. Centraal in onze opleidingen staat de aansluiting op de individuele ontwikkelingsbehoeften van onze studenten door onderwijs op maat en zorg hand in hand te laten gaan.

In de praktijk betekent dit bijvoorbeeld dat we op huisbezoek gaan, dat we werken met een flexibel onderwijsprogramma dat op basis van structurele POP-gesprekken op maat kunnen aanbieden en dat we met zowel groepen als individuele opleidingstrajecten werken. Daarnaast besteden we ook aandacht aan de behoefte van het bedrijfsleven op Bonaire. We steken bijvoorbeeld veel moeite in de begeleiding van de beroepspraktijkvorming van onze studenten en we passen ons opleidingsaanbod aan op de behoefte van het bedrijfsleven om zo de kansen van onze studenten op de arbeidsmarkt te vergroten. We hebben hard gewerkt aan de ontwikkeling en implementatie van ons onderwijs en ik ben dan ook apetrots op het resultaat tot nu toe. Ik kijk uit naar verdere innovatie in de toekomst.”

FUNDASHON FORMA VERZORGT DE VOLGENDE TRAJECTEN EN CURSUSSEN:

1. Sociale Kanstrajecten voor Jongeren

Conform de Wet Sociale Kanstrajecten Jongeren (SKJ) hebben werkloze jongeren zonder startkwalificatie de mogelijkheid om alsnog een startkwalificatie te behalen. Dit kan door het volgen van een SKJ-traject. Een SKJ-traject bij FORMA duurt in totaal 2 jaar en bestaat uit een basistraject (6 maanden), een mbo-1 opleiding (12 maanden) of een individueel traject op maat (12 maanden) en nazorg (6 maanden). Na een afgerond traject kan een jongere doorstromen naar de arbeidsmarkt of doorstromen naar mbo niveau 2. Mbo-1 opleidingen, Mbo-1 Bouw, mbo-1 Horeca en AKA-1 opleidingen, in samenwerking met de Scholengemeenschap Bonaire.

2. Alfabetiseringscursussen

Dit zijn cursussen ter versterking van een aantal vaardigheden die noodzakelijk zijn om zelfstandig te kunnen functioneren in de maatschappij, zoals: mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid, luister- en leesvaardigheid, klokkijken en praktische rekenvaardigheden.

3. Cursussen voor volwassenen

- Engels voor beginners en gevorderden
- Papiamentu voor beginners
- Papiamentu Conversatie
- Basiscursus Computervaardigheden & WORD
- Nederlands als tweede taal
- Basiskennis boekhouden
- Basiskennis calculatie
- Budgetteren
- Lassen
- Cursus electrotechniek
- Ect.

DE MISSIE VAN FORMA

Volwassenen en jongvolwassenen en daarmee ook de toekomstige generatie een kans bieden om zich te ontplooiën zodat zij optimaal kunnen functioneren op de arbeidsmarkt en in de maatschappij, steeds rekening houdend met en anticiperend op de eisen die de maatschappij stelt. Daarnaast het informeren en adviseren van organisaties, instellingen en overheden over de situatie van de doelgroepen.

FORMA wil bewerkstelligen dat elke deelnemer na afronding van een vormings- educatief- en opleidingstraject een persoonlijk perspectief heeft waarin hij of zij:

- Over voldoende communicatieve en sociale vaardigheden beschikt;
- Een positieve arbeidsattitude heeft;
- Zelfredzaam is en probleemoplossend kan denken;
- Vakbekwaam is.



Pierre Perigault Monte
Coördinator SKJ bij FORMA

“In mijn functie ben ik verantwoordelijk voor de opzet en het verloop van de SKJ-opleidingen. Waar mijn collega Lianne Dam verantwoordelijk is voor de inhoud van de mbo-opleidingen, concentreert mijn werk zich op het basistraject. Dat houdt onder meer in dat ik verantwoordelijk ben voor de werving, intake, plaatsing en het volgen van de SKJ-deelnemers tijdens het basistraject.

Voor de kwaliteitsverbetering van de SKJ-trajecten ben ik aan de slag gegaan met het verder structureren van de trajecten en het aanscherpen van onder meer het basistraject, de ontwikkeling van het handelingsplan vanuit het toekomstperspectief en de zorgbehoefte van de student, de dossiervorming, het klasseboek, de lesvoorbereidingen en de mentorgesprekken. Uitgangspunt bij dit hele traject was de vraag: “Hoe betrek ik de leerlingen bij hun eigen ontwikkeling?”

De positieve beoordeling van de Inspectie voel ik als de bekroning van het werk van het afgelopen jaar. Als FORMA zetten we onze kennis en ervaring ook in om de SKJ-trajecten op Saba en Statia verder gestalte te geven. Het behalen van de basiskwaliteit voor de Sociale Kanstrajecten op Saba en Statia is nu het volgende doel!”



Mariëtte Zuidgeest Docent coach voor VO Sint Eustatius en Saba

MARIËTTE ZUIDGEEST IS SINDS 1 MEI 2013 DE NIEUWE DOCENT-COACH VOOR HET VOORTGEZET ONDERWIJS OP SINT EUSTATIUS EN SABA. ALS DOCENT COACH WERKT ZIJ IN OPDRACHT VAN DE OPEN UNIVERSITEIT EN OCW, IN SAMENWERKING MET MAESTRO KOMPAS. MARIËTTE WOONT OP ST. MAARTEN EN IS IEDERE MAAND ACHT DAGEN AAN HET WERK OP SINT EUSTATIUS EN VIER DAGEN OP SABA. DIE VERDELING IS ZO GEMAAKT, OMDAT ER OP SINT EUSTATIUS TWEE MAAL ZO VEEL DOCENTEN ZIJN ALS OP SABA.

De opdracht

Mariëtte's opdracht is tweeledig:

1. Zij coacht, begeleidt en traint docenten in het ontwikkelen van hun didactische en pedagogische vaardigheden, gerelateerd aan de SBL competenties.*1
2. Zij ondersteunt docenten die een les-bevoegdheid moeten behalen.

Mariëtte's achtergrond:

Na haar vwo-opleiding studeerde Mariëtte Duits en Frans in Amsterdam en Berlijn. Als docent Duits heeft zij jarenlang voor de klas gestaan in Amsterdam, op havo/vwo, vmbo (T) en mbo niv. 3/4. Daarnaast was zij decaan. Nadat zij de opleiding tot schoolleider had gevolgd, werkte zij als directeur onderwijs aan schoolontwikkeling en integraal personeelsbeleid. Daarbij was het belangrijk dat capaciteiten en talenten van docenten optimaal werden benut om het onderwijs voor de leerlingen zo effectief mogelijk vorm te geven. De afgelopen vijf jaar werkte zij als adviseur, trainer en coach bij CPS, een commercieel bureau voor onderwijsontwikkeling. Haar expertisegebieden zijn het primaire proces in alle facetten (basis, activerende didactiek, differentiëren), mentoraat, TVO, RTTI, taal in examens, LOB en de moderne vreemde talen. Mariëtte heeft nu een eigen coaching en trainingbedrijf voor onderwijsprofessionals, genaamd Edusprit.

Saba en Statia

Op de Gwendoline van Putten school en de Saba Comprehensive School ondersteunt

Mariëtte het management team bij de schoolontwikkeling, daar waar het docenten betreft. Zij geeft trainingen over onderwerpen waar behoefte is aan inhoudelijke expertise of het vergroten van vaardigheden. Daarnaast kunnen docenten bij haar terecht voor individuele coaching rond een eigen leervraag zoals didactiek, pedagogisch handelen, welzijn of time management. Mariëtte geniet van het werken als docent coach: "Het verbeteren van het onderwijs beschouw ik als een zaak die alleen in een combinatie van mens- én resultaatgericht werken tot stand komt. Ik ben ervan overtuigd dat mensen zich pas optimaal professioneel ontwikkelen als de vraag uit hen zelf komt en de doelen helder zijn. Als je mensen tot verandering wilt bewegen, vraagt dat om een combinatie van bewustzijn, zelfsturing en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. Het is mijn kracht om docenten en leidinggevenden is te laten reflecteren, ze uit te dagen en te ondersteunen in hun eigen ontwikkeling. De voldoening van goed onderwijs waarbij leerling, docent en leidinggevende optimaal hun talenten inzetten: daar wil ik een bijdrage aan leveren, dat is mijn passie voor onderwijs." ■

*1) De SBL competenties zijn competenties of bekwaamheidseisen die landelijk door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en ander onderwijspersoneel (SBL) zijn vastgesteld. Deze, in totaal 7 competenties, zijn gebaseerd op de zeven rollen die een docent in het onderwijs heeft. Voor meer informatie, zie www.zevencompetenties.nl.

Fotografie:
Adam Watkins

PIZZABAKKER

Vaak, heel vaak moet ik uitleggen wat ik doe op Statia en Saba.

Als ik zeg dat ik schoolcoach ben en de basisscholen ondersteun om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, vindt iedereen dat een nobel streven. Maar als ik dan uitleg wat dat werk precies inhoudt, haken veel mensen af. Mijn buurman in Nederland zegt altijd dat ik met mijn onderwijs- termen hem veel inspiratie geef voor zijn Wordfeudspelletjes. Of dat een compliment is, betwijfel ik overigens.

De term schoolcoach wordt in Engelstalige gebieden ook nog wel eens verward met het coachen van een sportteam. Mijn sportieve ambities (als ik die al had) zijn door de hoge temperaturen, waar ik nog steeds niet aan gewend ben, even in de ijskast gezet. Weer moet ik dan uitleggen wat ik dan wel doe. Het wordt iets duidelijker als ik dan vertel dat ik het lesgeven aan de kinderen probeer te verbeteren, de directeuren ondersteun zodat de leerkrachten hun werk

goed kunnen doen, samen met de scholen plannen bedenken om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen, met specialisten trainingen voor leerkrachten geef om ze nog beter te laten worden, verbeteringen probeer te borgen en alles wat daarbij komt kijken.


Inmiddels weet dan ook iedereen wel wat ik doe.

Dacht ik.

Meestal roepen ze “teacher!” naar mij en ik zwaai dan vrolijk terug.

Tot op een dag ik op een school ben waar de kinderen voor de afternoon school (red : verlengde schooldag) een stukje pizza hebben gegeten. Een leerling vond de pizza nogal lekker. Schijnbaar is mijn rol op zijn school hem nog niet helemaal duidelijk, want hij loopt enthousiast naar me toe en zegt : “ teacher, you made the best pizza ever !”

Daar is dus nog een wereld te winnen ■



Fotografie:
Adam Watkins

JUMP START VOOR PO-KIDS OP SABA

EEN DOCHTER OF ZOON DIE HET GOED DOET OP SCHOOL: IS DAT NIET DE DROOM VAN IEDERE OUDER? HELAAS BLIJKT IN DE PRAKTIJK, DAT STEEDS MEER KINDEREN MOEITE HEBBEN OM DE OVERSTAP TE MAKEN VAN HET LEVEN THUIS NAAR DE KLEUTERKLAS OF HET PRIMAIR ONDERWIJS. OM KINDEREN SAMEN MET HUN OUDERS TE HELPEN DE “THUIS-“ EN “SCHOOLWERELD” BETER OP ELKAAR AF TE STEMMEN, ONTWIKKELDE EXPERTISE CENTER EDUCATION CARE (EC2) OP SABA HET JUMP START PROGRAMMA.

Als je het kantoor van het EC2 binnenstapt, valt je oog direct op een serie prachtige, kleurrijke knuffels, bovenop een rij kleurige koffertjes. Deze koffertjes met bijbehorende knuffels zijn de trots van directeur Jet van Heijnsbergen van EC2 en gedragscoach Connie Adkins. Jet legt uit: “Het Jump Start project is een speciaal voor Saba ontwikkelde versie van het succesvolle Amerikaanse “Head Start” programma en de Nederlandse variant, die “Opstap” heet. Dit programma helpt ouders om een betere band met hun kind op te bouwen door samen met hun kinderen te lezen, spelletjes te doen en samen te oefenen in spreken en luisteren.”

Kangoere KT

Het programma draait om de koffertjes waarin allerlei materialen zitten, van spelletjes tot speeltjes, boeken en puzzels. De bedoeling is dat ouder en kind samen aan de slag gaan met de inhoud van de koffertjes. Jet: “Het idee is dat ze samen spelletjes spelen en dat de ouder, met behulp van de materialen, in interactie, het kind helpt om woordjes en begrippen te leren. De verhalen in de voorleesboek-

jes zijn bedoeld om kinderen te leren praten over wat ze denken en voelen. Het is immers bekend dat kinderen die zich verbaal goed kunnen uiten minder gedragsproblemen hebben. De band tussen ouder en kind is heel belangrijk: hoe sterker de band tussen ouder en kind, hoe beter de ouder het kind kan helpen in zijn of haar ontwikkeling. Kortom, met Jump Start proberen we ouders handvatten te bieden voor een beter contact met hun kind, dat ook goed aansluit bij de schoolsituatie." Niet voor niets wordt het programma verpersoonlijkt door Kangoeroe KT (spreek uit Katy), met in haar buidel een kangoeroe-jong, waarmee ze samen de jump start (vliegende start) gaat maken. KT komt ook terug in het logo van het Jump Start programma en in een introductieprogramma op TV.

Ieder koffertje heeft een thema, variërend van sprookjes tot dieren tot een feestje tot gezondheid. Bij een aantal dozen

mogen de koffers alleen gebruikt worden onder leiding van de ouder. Ze mogen ook alleen door die ouder worden geopend en gesloten. De koffertjes worden voor een periode van twee weken uitgeleend. Afhankelijk van de mogelijkheden halen wij het koffertje op of wordt het door de ouder(s) weer bij ons afgeleverd. We lopen ze dan na en voorzien ze, waar nodig, van nieuwe materialen (zoals kleurpotloden). En de knuffels worden natuurlijk goed gewassen."

Promotieclip

Wat zijn de ervaringen tot nu toe? "We zijn nu nog niet zo lang bezig en er zijn tot nu toe drie deelnemende families. Bij één cliëntje sloeg het direct goed aan: het jongetje legde duidelijk verband tussen zijn eigen wereld, met zijn eigen speelgoed, en het materiaal uit de koffer. Hij speelde dat hij de dieren uit de koffer (hij had de koffer met dierenthema) met zijn eigen autootje naar school bracht!



Connie & Jet tijdens opname met stemkunstenaar Gersh Geenty en kangoeroe KT
Inhoud van een koffertje

hoort ook een eenvoudige spelcomputer. De computers werken op basis van speciale kaarten, die ook in de doos zitten. Door een kaart met daarop een bepaalde afbeelding in de computer te schuiven, kan je de computer het woord laten uitspreken, zodat het kind kan wennen aan de uitspraak van het woord en het ook leert lezen.

**“HOE STERKER DE BAND TUSSEN OUDER EN KIND,
HOE BETER DE OUDER HET KIND KAN
HELPEN IN ZIJN OF HAAR ONTWIKKELING.”**

Spelsessie

Hoe krijgt EC2 het voor elkaar dat ouders in hun drukke programma daadwerkelijk met hun kinderen aan de slag gaan? Jet: "Een ouder kan via school of via Jeugd en Gezin gewezen worden op het bestaan van dit programma en verwezen naar Connie of mij. Er wordt dan een afspraak gemaakt voor een eerste sessie, waarin EC2 de Jump start koffer komt brengen en aan de ouder(s) uitlegt wat ze ermee kunnen doen. Natuurlijk speelt ook de creativiteit van ouder en kind hierin een belangrijke rol. Sommige materialen kan je op eindeloos veel manieren gebruiken om aan de opdrachten te werken. We maken dan ook direct een afspraak om ouder(s) en kind thuis bezig te zien met materialen. Zo kunnen we, waar nodig, tips geven om ouders te helpen er zoveel mogelijk uit te halen. Bij iedere koffer hoort een grote, kleurige knuffel, in de vorm van een cijfer (0 t/m 10). Voor het gebruik van de koffer wordt een borg van \$5,- gerekend, die ouders terugkrijgen als de koffer in goede staat wordt geretourneerd. Overigens

Drie koffertjes is nog niet zo veel: het moet zich dus nog een beetje rondpraten op het eiland. We hebben al een korte promotieclip op de lokale televisie draaien maar aanstaande vrijdag nemen we een wat uitgebreidere reclamespot op, waarin Connie en ik aan kangoeroe KT vragen stellen over het programma." Jet toont lachend een handpop in de vorm van van kangoeroe KT. "Tijdens de opnames zal stemkunstenaar Gersh Geenty, onder de tafel zittend, kangoeroe KT laten bewegen en antwoord geven op onze vragen. Ik verheug me daar nu al op, want dat wordt natuurlijk lachen en gieren tussen de bedrijven door! Maar goed, de verwachting is dat er veel meer vraag naar deze koffertjes gaat komen, als het zich een beetje beter heeft rondgezongen en – daar gaat het natuurlijk om – als de eerste resultaten in de klassen zichtbaar gaan worden. Een spannend traject dus!" ■



EERSTE SKILLS VAK WEDSTRIJDEN OP BONAIRE



DIEP ONDER DE INDRUK KEERDE DE DELEGATIE DIE IN NOVEMBER 2012 DE INTERNATIONALE VAK WEDSTRIJDEN VAN WORLD SKILLS AMERICAS SÃO PAULO BEZOCHT TERUG NAAR HUIS. ZIJ MAAKTEN MEE HOE IN EEN ENORME HAL DUIZENDEN JONGEREN UIT DE REGIO HET DRIE DAGEN LANG TEGEN ELKAAR OPNAMEN BINNEN 59 OPDRACHTEN OF "SKILLS". DE OPDRACHTEN WAREN VERDEELD OVER DE ZEVEN HOOFDRICHTINGEN CONSTRUCTIE EN TECHNIEK, HOSPITALITY, DIENSTEN, TRANSPORT EN LOGISTIEK, MODE EN CREATIVITEIT EN INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE. DE DELEGATIELEDEN WAREN HET ROE-REND MET ELKAAR EENS: STUDENTEN VAN DE BEROEPSOPLEIDINGEN IN CARIBISCH NEDERLAND MOETEN OOK DE KANS KRIJGEN OM HIER AAN MEE TE DOEN!

De delegatie bestond uit vertegenwoordigers van alle drie de vo/bo-scholen in Caribisch Nederland en de projectleider vo/bo van RCN/OCW. Voor de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) vormden teamleider mbo Hein van Senten en bestuursvoorzitter Frans Lauxen onderdeel van de delegatie. Al in São Paulo werd besloten dat er een stichting moest komen, om deelname aan deze wedstrijden ook voor mbo- en TVET-2¹ leerlingen in Caribisch Nederland mogelijk te maken. In april 2013 was de stichting, genaamd "Skills Netherlands Caribbean" (SNC) een feit. SNC valt direct onder de Nederlandse organisatie Skills Netherlands. In juli 2013 kende staatssecretaris Dekker van Onderwijs aan de stichting een subsidie toe voor bekostiging van lokale en regionale Skills activiteiten in 2013 en 2014.

De winnende studenten poseren met hun certificaat, omringd door enkele van hun vakdocenten, studenten en vakdocenten uit Sint Eustatius en Saba, de bestuursvoorzitter van de SGB en de algemeen directeur van Skills Netherlands, die de proefwedstrijden heeft helpen begeleiden.



het beroepsonderwijs, het bevorderen van de vak trots en het ontwikkelen van talenten.

De stichting

Voor Bonaire begint het met de vak wedstrijden die van 20 t/m 22 november 2013 gehouden worden binnen de eigen school. De winnaars van deze wedstrijden maken kans om begin 2014 geselecteerd te worden voor deelname aan de regionale Skills vak wedstrijden. De regionale wedstrijden vinden plaats in Bogotá, Colombia, van 24 maart tot 4 april 2014. Een stapje hoger zijn de wereldwijde Skills Americas wedstrijden. Die worden om het jaar gehouden in een land binnen de regio Noord-, Zuid- of Midden-Amerika of Canada.

**"... UIT ONDERZOEK BLIJKT DAT WERELDWIJD
85% VAN DE JONGEREN BETER MET ZIJN HANDEN
LEERT DAN VANUIT DE BOEKEN ..."**

Vak trots

In Nederland worden al meer 50 jaar vak wedstrijden georganiseerd voor beroepsonderwijsstudenten. Tijdens de vak wedstrijden nemen studenten het tegen elkaar op om hun talenten, kennis en vaardigheden te tonen. In de loop der jaren zijn deze vak wedstrijden uitgegroeid tot succesvolle evenementen in Nederland (Skills Masters), in Europa (EuroSkills) en op mondiaal niveau (WorldSkills). De proef wedstrijden hebben wereldwijd als doel de promotie van

¹ TVET-2 is het equivalent van het Nederlandse mbo-systeem, met een Caribische invulling. TVET staat voor Technical Vocational Education and Training en wordt binnen Caribisch Nederland aangeboden door de Saba Comprehensive School.



Student Julio Mercedes (rechts) overlegt met docent Arnold de Jong voor de opdracht tegelzetten.

“... WE MOETEN TOE GROEIEN NAAR EEN SITUATIE WAARIN SCHOLEN EN BEDRIJFSLEVEN DE KRACHTEN BUNDELEN VANUIT HET BESEF DAT WE SAMEN VERANTWOORDELIJK ZIJN VOOR KWALITATIEF GOEDE KRACHTEN OP DE ARBEIDSMARKT.”

GESELECTEERDE SKILLS VOOR DEELNAME SGB

Uit het overzicht van de skills die in oktober 2014 deel uitmaken van de regionale competitie, zijn zeven skills geselecteerd, die bij de SGB worden gedoceerd. Het gaat om:

OPLEIDING	SKILL
Hospitality	Koken
Hospitality	Restaurant service
Bouw	Pleisteren en dry wall systems
Bouw	Tegelzetten (wanden en vloeren)
Techniek	Lassen
Media	Webdesign
ICT	Information network cabling

Omdat de mbo-opleidingen op Sint Eustatius en de TVET2-opleidingen op Saba nog druk in ontwikkeling zijn en nog geen positieve beoordeling van de Inspectie voor het Onderwijs ontvingen, mogen de leerlingen van deze opleidingen nog niet meedoen aan de wedstrijden. In afwachting van het moment waarop dat wel het geval zal zijn, heeft een vakdocent uit de Bovenwinden zitting in het stichtingsbestuur. En er gaan twee leerlingen uit Saba en Sint Eustatius naar Bonaire, om de allereerste wedstrijden bij de SGB alvast mee te maken. Het gaat nu dus nog om een competitie binnen de SGB. Maar als straks alle eilanden meedoen, komen er ook wedstrijden tussen de eilanden, om de deelnemers aan de regionale wedstrijden te selecteren.

“We hebben in São Paulo echt onze ogen uitgekeken”, vertelt Hein van Senten. “Het was allemaal zo groot en groots. Voor de automontage opdracht bijvoorbeeld stonden daar

zo'n 140 auto's van onder meer Volkswagen, Mercedes en BMW, waar de jongeren aan moesten sleutelen. En alleen de allernieuwste modellen! Volkswagen is één van de grote financiers van de Skills vak wedstrijden maar ook van de Braziliaanse monteursopleidingen. Het is in het voordeel van Volkswagen, dat de lokale scholen gekwalificeerde monteurs afleveren. Een aantal jongeren wordt al tijdens de opleiding klaargestoomd voor een functie bij dit bedrijf. Daarom stelt Volkswagen aan de beroepsopleidingen in Brazilië behalve auto's ook veel machines, gereedschap en apparatuur gratis ter beschikking.”

Impuls

Andere, indrukwekkende opdrachten vormden de constructie van enkele huizen, die binnen de drie wedstrijddagen op het terrein verrezen voor het onderdeel constructie en techniek en de aanleg van complete tuinen, voor het onderdeel tuin- en landschapsarchitectuur. Maar wat volgens Frans Lauxen vooral ook indruk maakte, was de trots en toewijding waarmee de jongeren bezig waren. “Het ging direct door ons heen hoe geweldig het zou zijn als ‘onze’ studenten dit zouden kunnen meemaken. Bonaire is natuurlijk maar een klein eiland en dat geldt ook voor de bovenwindse eilanden. Veel jongeren hebben nog niet veel van de wereld kunnen zien. Laat staan dat ze hebben meegemaakt wat ze, met doorzettingsvermogen, binnen hun vakgebied kunnen bereiken. Op onze eilanden zijn havo en vwo tot nu toe de parapedaardjes. Hierdoor hebben veel jongeren in de beroepsopleidingen het idee dat ze ‘toch minder kansen hebben’. En dat terwijl uit onderzoek blijkt

DE DROOM VAN EYGJE



Glunderend van trots stond mbo-coördinator Eygje Laroo van de Gwendoline van Putten School op 5 september van dit jaar in de tuin van Paleis het Loo in Apeldoorn. Niet alleen was haar inzending voor het Droomboek in het boek geplaatst: zij mocht ook aanwezig zijn bij de aanbidding van het boek aan de koning. En haar bijdrage stond bovendien nog op een grote banner in de tuin van het paleis!

“Je zou het misschien niet denken maar ik ben helemaal weg van het Koninklijk Huis”, vertelt Eygje, tijdens een lunch bij Super Burger in Oranjestad. “Mijn vader is geen liefhebber van het Koninklijk Huis, mijn moeder des te meer. Als kind kies je dan één kant en dat werd dus de kant van Oranje!” Toen Eygje de oproep las voor het insturen van een droom voor de nieuwe koning, was haar eerste gedachte: “Nou moet ik in actie komen!” Stiekem hoopte zij dat er niet al te veel inzendingen uit Statia zouden zijn. Zij wilde perse iets over Caribisch Nederland inzenden: “Nou heb ik altijd al gevonden dat ieder deel van het koninkrijk even belangrijk is. En zo ontstond het idee om de verschillende koninkrijksdelen allemaal even groot af te beelden binnen één geheel.” Zij koos voor de vorm van een hart, om het idee van de saamhorigheid en ‘hart voor het koninkrijk’ te benadrukken. Het was een hoop geschuif en geknutsel met de landkaarten van de verschillende koninkrijksdelen maar uiteindelijk kreeg zij het voor elkaar en stuurde haar bijdrage in.

Eygje was dolgelukkig met het mailtje waarin zij te horen kreeg dat haar bijdrage was geselecteerd voor plaatsing in het droomboek. Maar het werd nog mooier: kort daarna ontving zij een uitnodiging om bij de aanbidding van het boek aanwezig te zijn. Van schoolleiding en -bestuur kreeg ze medewerking om naar Nederland te kunnen reizen, met een koffer vol promotiemateriaal voor Statia, dat overigens gretig aftrek vond onder de andere genodigden bij paleis het Loo. Eygje kijkt terug op een heel speciale ervaring. “Dit had ik niet willen missen en ... bovendien sta ik nu mooi, voor eeuwig, in het droomboek!” ■

MIJN DROOM

DAT WE ALS
NEDERLAND
SINT-EUSTATIUS
SABA
BONAIRE
SINT-MAARTEN
CURAÇAO
ARUBA

SAMEN
ÉÉN HART
ÉÉN KONINKRIJK
ÉÉNSGEZIND
ZIJN





Studente Daniëlle slijpt een stukje tegel af, voor de opdracht "wall tiling".

dat wereldwijd 85% van de jongeren beter met zijn handen leert dan vanuit de boeken. Ik weet zeker dat deze vak wedstrijden een geweldige impuls kunnen geven aan de vak trots, werkhouding en toewijding van 'onze' jongeren in de beroepsopleidingen. Winnen is natuurlijk mooi maar daar gaat het ons in deze competities niet om. Het gaat vooral om de schat aan ervaringen en indrukken die de studenten meekrijgen en die ze kan stimuleren om iets meer van hun leven te maken."

De wedstrijden

Op de eerste wedstrijddag, op 20 november 2013, krijgen de deelnemende studenten de opdrachten te zien. Het is dus niet zo, dat ze speciaal voor de wedstrijden zijn aan het oefenen. Hein van Senten legt uit: "Uitgangspunt is dat de wedstrijden in het curriculum moeten passen en bijdragen aan de kwalificatiedossiers van de betreffende opleidingen. We draaien dus het normale lesprogramma af. Bij de technische skills letten we er in de weken voorafgaand aan de wedstrijden wel extra op dat de studenten goed en snel met de machines overweg kunnen. Verder was het ook handig dat we van de Skills organisatie enkele voorbeelden ontvingen van hoe je de wedstrijden kunt opzetten." Deelname aan de wedstrijden is op vrijwillige basis: "we hebben de afgelopen weken veel over de wedstrijden verteld en foto- en promotiemateriaal laten zien, om de studenten warm te maken voor de wedstrijden. Ik denk zeker dat er veel animo voor zal zijn; een wedstrijd is altijd leuk!"

Bedrijfsleven

De belangstelling voor vak opleidingen is in de afgelopen paar jaren op Bonaire flink gegroeid en daarmee ook het aanbod: de SGB biedt momenteel maar liefst 23 erkende opleidingen aan, verspreid over de sectoren Zakelijke dienstverlening, Hospitality, Techniek en Welzijn. Studenten die een beroepsopleiding afronden, gaan op zoek naar een baan in het lokale bedrijfsleven. De lokale bedrijven op hun

beurt zijn vooral gebaat bij goed gekwalificeerde arbeidskrachten, met kennis en vaardigheden die aansluiten bij hun behoeften. Een goede afstemming van de opleidingen op de beroepspraktijk is dus essentieel. De ROA (Raad voor Onderwijs en Arbeidsmarkt Caribisch Nederland) speelt hierin een centrale rol. Zij leiden werknemers binnen de bedrijven op tot leermeesters, die studenten tijdens stages of beroepspraktijkvorming een goede begeleiding kunnen geven. Anderzijds ontvangen de scholen vanuit het bedrijfsleven feedback over de aansluiting van het onderwijs op de dagelijkse beroepspraktijk.

"Op Bonaire moeten we allemaal nog wennen aan deze vrij hechte samenwerking tussen het bedrijfsleven en de scholen", stelt Hein van Senten. "Maar in de grotere landen om ons heen is men er een stuk verder in. De Skills vak wedstrijden spelen daarin een belangrijke rol, want daar komen de meest talentvolle jongeren bij elkaar. In andere landen worden de vak wedstrijden zelfs grotendeels gefinancierd door het bedrijfsleven. We hebben nu voor de komende twee jaar subsidies, waaruit we de Skills activiteiten voor Caribisch Nederland kunnen financieren. Maar we moeten toe groeien naar een situatie waarin scholen en bedrijfsleven de krachten bundelen vanuit het besef dat we samen verantwoordelijk zijn voor kwalitatief goede krachten op de arbeidsmarkt. Kortom, we hebben samen nog een weg te gaan. Daarom hoop ik dat we met de komende Skills vak wedstrijden weer een stap in de goede richting kunnen zetten."

Inmiddels zijn de wedstrijden achter de rug en de SGB kijkt terug op een succesvol evenement. De studenten vonden het leerzaam en spannend. De docenten vonden het inspirerend en leerzaam maar waren wel blij dat het om een pilot ging; "een goede organisatie van deze wedstrijden vraagt behoorlijk wat van zowel de studenten als de vakdocenten en de organisatoren", aldus Hein van Senten. ■

MET DE KANJER- TRAINING BEWUST VAN JE GEDRAG

Fotografie:
Kanjertaining

DE DOCENTEN VAN DE BETHEL METHODIST SCHOOL ZITTEN IN EEN KRING. ÉÉN VAN HEN HEEFT EEN ZWARTE PET MET EEN ADELAAR EROP GETEKEND: ZIJ IS DE ZOGENAAMDE "BULLY". ZIJ PLAAGT EN JENT HAAR COLLEGA, DIE EEN GELE PET OP HEEFT MET EEN KONIJNTJE EROP. EEN ANDERE COLLEGA, MET EEN RODE PET MET EEN AAPJE EROP, HEEFT DE GROOTSTE LOL. ZIJ ONDERSTEUNT MET DIT GEDRAG DE BULLY. DE DOCENT MET DE GELE PET VOELT ZICH STEEDS STERKER IN HET NAUW GEDREVEN EN KIJKT HULPELOOS NAAR DE REST VAN DE GROEP: WIE HELPT HAAR OM ZICH TEGEN DE AANVALLEN VAN DE BULLY TE VERDEDIGEN?



Ouderavond bij de Governor de Graaff School.

“HET IS BELANGRIJK OM DIE SFEER VAN VERTROUWEN EN VEILIGHEID TE CREËREN, DIE ZO ESSENTIEEL IS VOOR KINDEREN, OM GOED TE KUNNEN FUNCTIONEREN ...”

Dit rollenspel illustreert perfect wat er in de klas gebeurt, wanneer er sprake is van pesten. In veel gevallen overheerst een dominant kind (de bully) een klasgenoot. De bully heeft daarbij regelmatig de lachers op de hand, en/of de kinderen die uit zijn op sensatie (de aapjes met de rode pet). Volgens trainer Gerard Weide van trainingsinstituut Kanjertraining, kiezen de meeste pesters er niet bewust voor om andere kinderen te treiteren en de slachtoffers van het pesten

zijn geen zielige kinderen, maar ze hebben wel een fors probleem als ze het mikpunt zijn. Gelukkig zijn de meeste problemen op te lossen. Bij ouders en docenten bestaat de natuurlijke neiging om de pestende kinderen hard aan te pakken en voor hun gedrag te bestraffen. De gepeste kinderen daarentegen hebben, volgens de gangbare opvattingen, hulp nodig en moeten tegen hun pestende klasgenoten beschermd worden.

“Dat is dus precies waar we vanaf moeten”, stelt trainer Gerard Weide van instituut Kanjertraining. “Met onze trainingen proberen we bij zowel leraren als leerlingen, maar ook bij ouders, de “mindset” of ingeslepen denkpatronen te veranderen. Een lastig kind doet doorgaans niet expres vervelend maar zit in een vicieuze cirkel. Hetzelfde geldt voor het slachtoffer van de pesterijen. Een kind dat gepest wordt, kan besluiten zichzelf zielig te vinden, maar kan ook beseffen dat het zich in een moeilijke situatie, bevindt waar oplossingen voor zijn. Door het kind zich hiervan bewust te maken, kan je hem of haar helpen om uit de rol van slachtoffer te stappen. In onze trainingen proberen we de deelnemers bewust te maken van opvattingen en manieren van reageren waarmee zij zichzelf klem zetten. Dat geldt voor zowel de bully als het slachtoffer. We proberen ze handvaten te geven waarmee zij zelf hun ingeslepen gedragspatronen kunnen doorbreken. Daarbij zorgen we dat ook leraren en ouders zich bewust worden van hun eigen gedrag. Als de volwassene zich irriteert aan een kind en boos wordt, dan wordt het er niet beter op. Het is belangrijk de eigen emoties in de hand te houden. Geef als volwassene daarin het goede



Docententaining bij de Bethel Methodist School.

Tessa Courtar-Thomas Groep 5 lerares aan de Bethel Methodist School

“Wat ik zo waardevol vond van deze cursus, is dat je gedrag leert analyseren. Niet alleen het gedrag van een kind maar ook dat van jezelf. Het is belangrijk om kinderen op de juiste manier te benaderen, zodat je ze leert kennen, begrijpt wat er in hun leven speelt en hoe zij zich voelen. Als docent moet je je eigen gevoelens goed kunnen controleren om echt open te staan voor de leerlingen. Wat jij als docent naar de klas brengt, bepaalt hoe de klas zal reageren.”

voorbeeld: Be your own boss! Dit betekent dat je best boos mag zijn op een kind, maar verneder een kind niet. En dat gebeurt als je vanuit gevoelens van irritatie en ergernis boos wordt.”

Compliment

In de volgende oefening krijgen de docenten de instructie om de pestende collega te negeren. Dit levert een aanmerkelijk andere situatie op. Het lukt de bully niet om door te dringen tot haar collega's en zij geeft het op. “Door de pester te negeren, doorbreek je het patroon waarin hij of zij aandacht – en daarmee ook macht – krijgt”, legt Gerard uit. “De oplossing van het probleem is niet om de pester een lesje te leren. Ieder kind is op zoek naar genegenheid en goedkeuring en wil zich veilig voelen: dat geldt ook voor een pestend kind! Daarom trainen wij docenten en ouders om kinderen regelmatig een compliment te geven. Het is belangrijk om die sfeer van vertrouwen en veiligheid te creëren, die zo essentieel is voor kinderen, om goed te kunnen functioneren.”

Nadat uit een test was gebleken dat relatief veel lagere schoolleerlingen op Sint Eustatius – door de problematiek van gedragsproblemen in de klas – met minder plezier naar school gingen, werd het instituut Kanjertraining ingeschakeld. Directeur Gerard Weide en zijn partner Elly Brouwer zijn in augustus twee weken op het eiland geweest om bij iedere PO-school een tweedaagse Kanjertraining te geven. Tijdens dit bezoek aan Sint Eustatius is op iedere school een nulmeting gehouden om het gedrag op dat moment in kaart te brengen. Met behulp van een speciaal hiervoor ontwikkeld leerlingvolgsysteem kunnen de docenten bijhouden hoe het gedrag van de individuele leerlingen zich in de loop van de tijd ontwikkelt. Tijdens de tweedaagse training is op iedere school ook een ouderavond gehouden, om de ouders bij de training te betrekken en ze te helpen het goede voorbeeld aan hun kinderen te geven. Volgend jaar komen de trainers weer naar het eiland, om de voortgang te meten. Het plan is om tijdens dat bezoek ook de leraren en ouders van de schakelklassen van de Gwendoline van Puttenschool te trainen. ■

KANJERTRAINING

Trainingsinstituut 'Kanjertaining' is gevestigd in Almere. Het instituut bestaat ondertussen 17 jaar. Er zijn in Nederland al op ruim 2000 scholen Kanjertrainingen geweest. De Kanjertraining is ondertussen al een nationaal begrip geworden en is op 14 oktober 2013 beoordeeld als effectief (met goede aanwijzingen) door het Nederlands Jeugd Instituut. Dat is een zeer hoge beoordeling. Docenten die de training hebben gevolgd, hebben bij sollicitaties zelfs een streepje voor.

De Kanjertraining begint de laatste jaren ook in het buitenland door te dringen. De training onderscheidt zich door de praktijkgerichte aanpak: wat docenten en ouders tijdens de training leren, kunnen ze direct in de klas of thuis toepassen.

Voor meer informatie, zie www.kanjertaining.nl

“... IK MAG HIER MIJN DROOM REALISEREN!”

Fotografie:
Rens van der Hammen

EEN OPENLUCHT RESEARCHFACILITEIT VOOR ZEEWATEREXPERIMENTEN LANGS DE KUST VAN ORANJESTAD, EXPOSITIES VOOR DE EILANDBEWONERS EN -BEZOEKERS, EEN NATUUR-HISTORISCH MUSEUMPJE, EEN PUBLIEK INFORMATIECENTRUM, EEN KENNISAGENDA VOOR SINT EUSTATIUS, EEN JAARLIJKSE SCIENCE FAIR DOOR LOKALE SCHOOLKINDEREN EN TWEE-MAANDELIJKSE LEZINGEN OVER LOPENDE LOKALE ONDERZOEKSPROJECTEN: HET IS MAAR EEN GREEP UIT DE PLANNEN VAN DIRECTEUR JOHAN STAPEL MET HET NIEUWE ONDERZOEK-INSTITUUT CNSI (CARIBBEAN NETHERLANDS SCIENCE INSTITUTE) OP SINT EUSTATIUS.

Voor Johan Stapel geen geïsoleerd wetenschappelijk bastion, waar wetenschappers incognito komen en gaan om onderzoek uit te voeren dat alleen in wetenschappelijke publicaties verschijnt. “Wat we hier op Sint Eustatius met het CNSI willen realiseren, is geen ‘wetenschap om de wetenschap’ maar een kenniscentrum dat zich concentreert op onderzoek ten behoeve van een duurzame ontwikkeling van Sint Eustatius en de omliggende regio.” Het CNSI zal volgens Johan onderzoek faciliteren binnen alle daarvoor relevante disciplines (zowel maritiem als te land, binnen de natuur- en biowetenschappen en de sociale en economische wetenschappen). Het gaat om zowel strategisch als toegepast onderzoek.

“De vertaalslag van onderzoek naar voor de samenleving relevante informatie zal in dit kenniscentrum een belangrijke rol spelen. Ook onderwijs- en voorlichtingsinitiatieven vormen een belangrijk aandachtspunt. Een goed contact en een goede samenwerking tussen wetenschappers, scholen en maatschappelijke organisaties op het eiland is dus van vitaal belang.”

doen in de tropen, voornamelijk in Indonesië, met subsidies die afkomstig waren van OCW en NWO. In de aanloop naar ‘10/10’10 was ik één van de initiatiefnemers voor de opzet van AcroporaNet: een samenwerkingsverband van de meest relevante Nederlandse onderzoeksinstituten op het gebied van tropische marine biologie. Met de staats hervorming van 2010 ontstond logischerwijs in de Nederlandse tropische marine biologiewereld het idee om te kijken of we onze activiteiten niet zouden kunnen intensiveren in de nieuwe staatkundige entiteiten in Caribisch Nederland.”

Op de benedenwindse eilanden was al een behoorlijke wetenschappelijke infrastructuur, met instituten zoals Carmabi op Curaçao. Maar juist op de noordelijke voormalige Nederlandse Antillen, ook eilanden met een rijke culturele geschiedenis en biodiversiteit, moest qua wetenschappelijke infrastructuur nog een inhaalslag gemaakt worden. Het ministerie van OCW zag wel heil in een permanente wetenschappelijke aanwezigheid op Sint Eustatius als onderdeel van een wetenschappelijk netwerk in de Caribische regio. De ambitie van OCW om hiervoor een kenniscentrum op Sint Eustatius te vestigen, werd al vanaf het begin toegejuicht en gesteund door het eilandbestuur en de wetenschappelijke gemeenschap van Sint Eustatius. Ook de ministeries van Economische Saken (EX) en Infrastructuur en Milieu (I&M) waren positief over de plannen.

Nadat enkele verkenner van OCW hadden bevestigd dat Sint Eustatius een geschikte vestigingsplek voor een kenniscentrum zou zijn, is een kwartiermaker aan de slag gegaan en begon het wervingstraject voor een directeur. De directeursfunctie sprak Johan bijzonder aan, omdat hij zo mooi aansluit op de kennis en ervaring die hij door de jaren heen heeft opgebouwd: “Sint Eustatius is niet alleen een heerlijk eiland maar heeft bovendien een enorm wetenschappelijk potentieel; ik mag hier mijn droom realiseren!”

“SINT EUSTATIUS IS NIET ALLEEN EEN HEERLIJK EILAND MAAR HEEFT BOVENDIEN EEN ENORM WETENSCHAPPELIJK POTENTIEEL ...”

Permanente wetenschappelijke aanwezigheid

In april 2012 ondertekenden de toenmalige gedeputeerde Koos Sneek van Sint Eustatius en toenmalig directeur-generaal Roborgh van OCW het Memorandum of Understanding voor de opzet van een multifunctioneel kenniscentrum op Sint Eustatius. Voorafgaand aan dat moment is er achter de schermen veel gebeurd. Hoe is Johan daar bij betrokken geraakt? “Nadat ik in 1991 was afgestudeerd als marine-ecoloog heb ik herhaaldelijk onderzoek mogen



Johan Stapel studeerde Biologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen (tegenwoordig de Radboud Universiteit), waar hij afstudeerde in de richting aquatische oecologie. In juni 1997 behaalde hij zijn doctorsgraad op basis van een onderzoek aan zeegrasvelden in Indonesië. Johan Stapel heeft als wetenschappelijk medewerker, beleidsmedewerker, projectleider en programmamanager tropisch marine onderzoek gedaan en gecoördineerd in Indonesië en in Nederland. Van februari 2011 tot juni 2013 was hij senior onderzoeker bij IMARES in Wageningen.

ORGANISATIE KENNISCENTRUM

Talk of the town

In de wijk Golden Rock op Sint Eustatius wordt op dit moment hard gewerkt om het voormalige "Talk of the Town" hotel om te bouwen tot een centrum waar onderzoekers zich vanaf volgend voorjaar aan diverse onderzoekstaken kunnen gaan wijden. Er komt een laboratorium, voor wetenschappelijke metingen en experimenten. In december 2013 zal de apparatuur voor dit laboratorium op het eiland arriveren. Daarnaast komen er een kantoorruimte met een aantal werkplekken met pc's, een college-/klaslokaal en een informatiecentrum waar onder meer ook exposities gehouden kunnen worden. En er komen zeven slaapkamers, waar in totaal tot 25 personen in ondergebracht kunnen worden, met bijbehorende sanitaire voorzieningen en een keuken.

Begin 2014 wordt het onderzoeksprogramma van het CNSI bekend gemaakt. Onderzoekers hebben afgelopen najaar, op basis van de eerste "Call for proposals" van NWO, onderzoeksvoorstellen kunnen indienen. Deze call is recent gesloten en er zijn veel projecten ingediend; het animo is dus groot onder wetenschappers om binnen dit kader research te kunnen doen. NWO zal, op basis van wetenschappelijke kwaliteit, een selectie maken. Bij de beoordeling van ingediende projecten zullen projecten met samenwerkingsrelaties met instituten in het Caribisch gebied en projecten die verband houden met de ontwikkeling van het kenniscentrum op Sint Eustatius een streepje vóór hebben.

- Het ministerie van OCW heeft bij NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek^{*)} en het eilandbestuur van Sint Eustatius het verzoek neergelegd om een kenniscentrum op Sint Eustatius op te zetten.
- Vanuit het NWO is de realisatie van het kenniscentrum belegd bij het NIOZ (Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee), één van de NWO instituten.
- Naast NIOZ hebben ook andere wetenschappelijke instituten zich geëngageerd aan de ontwikkeling van het kenniscentrum. Dit zijn IMARES (Institute for Marine Resources and Ecosystem Studies van Wageningen University), biodiversiteitscentrum NCB-Naturalis, KITLV (Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde) en de Faculteit Archeologie van de Universiteit van Leiden. Deze partijen zijn, samen met het eilandbestuur van Sint Eustatius, NWO en het ministerie van OCW, vertegenwoordigd in de stuurgroep van het CNSI. Onder de partners bevinden zich onder meer ook de lokale dienst Landbouw, Veeteelt en Visserij (LVV), het archeologisch onderzoekscentrum St. Eustatius Center for Archaeological Research (SECAR) en de lokale natuurconserveringsorganisatie St. Eustatius National Parks (STENAPA).
- Het personeelsbestand van het kenniscentrum zal, behalve de directeur, gevormd worden door een administratief medewerker, een laboratoriummedewerker en één of meer facilitair medewerkers.
- Naast het bestuur, zijn er twee belangrijke adviserende organen: een adviesgroep bestaande uit vertegenwoordigers uit de Caribische gebieden van het Koninkrijk, en de zogenaamde User Groups. Deze zullen de directeur adviseren over de onderzoeksagenda en investeringen in benodigde faciliteiten en de infrastructuur die nodig gaan zijn voor de geplande onderzoeks-, opleidings- en voorlichtingsactiviteiten. Op dit moment wordt gewerkt aan de samenstelling van de User Groups voor resp. natuurwetenschappen, toegepaste wetenschappen, sociale wetenschappen, onderwijs en voorlichting.

^{*)} NWO valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van OCW. De taken van NWO zijn vastgelegd in de wet op de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. NWO stimuleert kwaliteit en vernieuwing in de wetenschap en is één van de grootste wetenschapsfinanciers in Nederland. Voor meer informatie, zie de website www.nwo.nl.

THE MAKING OF A SCHOOL CURRICULUM

HET STAAT ALLEMAAL BESCHREVEN IN EEN DIK DOCUMENT, GETITELD 'SABA COMPREHENSIVE SCHOOL - DRAFT CURRICULUM OUTLINE'. BINNENKORT VERSCHIJNT HET IN ZIJN DEFINITIEVE FORM. MAAR WAT HOUDT HET PRECIES IN EN WAAROM IS DIT ZO BELANGRIJK VOOR DE SCHOOL?

Fotografie:
Adam Watkins

"Een curriculum of leerplan is letterlijk een plan voor het leren", vertelt Jan Berkvens van SLO (Nationaal Expertisecentrum voor leerplanontwikkeling). "Een curriculum beschrijft wat een school wil dat leerlingen leren en welke kennis, vaardigheden en gedrag zij zich daarvoor moeten eigen maken. Door de Saba Comprehensive School (SCS) ben ik in maart 2013 benaderd met de vraag of ik hen zou kunnen ondersteunen bij het opstellen van hun schoolcurriculum. De in totaal 58 kerndoelen die voor de SCS gelden zijn, zoals bekend, heel breed opgesteld en in het Nederlandse onderwijsstelsel is het aan de school om te komen tot de opzet van een leerplan om die doelen te realiseren. Het traject dat ik met de SCS ben aan het doorlopen, bestaat uit drie stappen."

De eerste stap was het vaststellen van het zogenaamde onderwijsraamwerk. Onder leiding van Jan heeft het gehele team, van de docenten tot de directie en het bestuur, gezamenlijk vastgesteld wat de visie en de uitgangspunten van de school zijn: welke kennis en vaardigheden vinden wij belangrijk en welke leiding en ondersteuning willen wij onze leerlingen bieden?

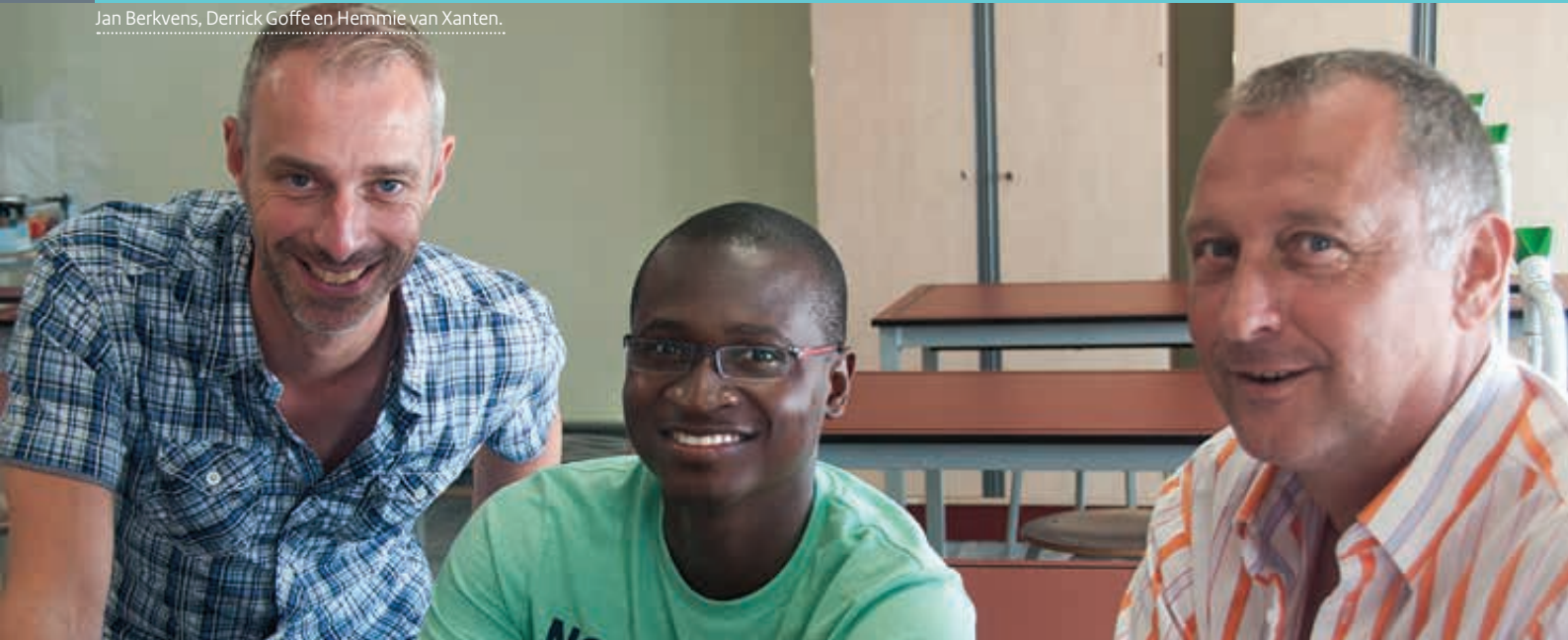
ONZE VISIE

Wij bieden onze leerlingen toegang tot een breed en uitgebalanceerd curriculum dat voortbouwt op wat een leerling reeds weet, begrijpt en kan. Ons curriculum richt zich op de opbouw van kennis en vaardigheden en biedt de flexibiliteit die nodig is om iedere leerling het maximale uit zichzelf te helpen halen.

Uit: Draft Curriculum Outline SCS, July 1, 2013

Stap twee was om per vak het curriculum over vijf jaar vast te leggen en vervolgens over de vijf leerjaren te verdelen: welke leerstof (kennis, vaardigheden en gedrag) wil je in welk jaar realiseren? Uitgangspunten hierbij zijn, dat de leerstof geleidelijk aan moeilijker moet worden en dat overlappingspunten tussen de verschillende vakken zoveel mogelijk voorkomen moeten worden. Deze uitsplitsing is zowel voor de vakken van de academische als de beroepsonderwijsrichting gemaakt.

Stap een en twee zijn ondertussen gerealiseerd en vastgelegd in bovengenoemde 'Draft curriculum outline'. De komende tijd gaat de school, onder leiding van Jan, verder met de uitwerking van stap drie: de verdeling van de leerstof over de leerjaren en trimesters. Om deze exercitie te realiseren, is op 19 en 20 september een workshop georganiseerd. Jan: "Tijdens deze workshop werkten docenten en ondersteunend personeel samen aan de verdere detaillering van het curriculum van de school: in welk jaar komt wat aan bod? Het is belangrijk om dat met het hele team te doen. De leraren van Saba zijn afkomstig uit het Caribisch gebied, Nederland, België en Canada. Ze zijn dus heel verschillend opgeleid en hebben heel verschillende beelden van onderwijs. Toch zijn zij met elkaar verantwoordelijk voor de opleiding van de leerlingen op hun school. Daarom is het zo belangrijk dat er overeenstemming is over hoe het onderwijs er eigenlijk uit moet zien en dat je daarover heldere afspraken maakt. En die afspraken worden nu vastgelegd in het leerplan. Hiermee voorkomt de school dat de identiteit vervaagt en het opleidingstraject van leerlingen wordt onderbroken als leraren de school verlaten. Dit geldt ook voor andere scholen in het Caribisch deel van Nederland - maar eigenlijk ook in het Nederland aan de andere kant van de oceaan. Op Saba loopt men hierin voorop. Het team is enthousiast nu men ziet hoeveel vrijheid men eigenlijk heeft om het leerplan vorm te geven en op de lokale context toe te spitsen. De komende maanden zijn we nog bezig met het vervolmaken van het leerplan."



Directeur Hemmie van Xanten:

“De scholen op Saba hebben, ook na de staatkundige transitie van 10 oktober 2010, het Engels als instructietaal behouden. Door de noodzaak om de Engelstalige schoolsystemen CXC en TVET¹ af te stemmen op de kerndoelen van de havo en het beroepsonderwijs, had de school al veel materialen moeten aanpassen en vertalen. Daarnaast speelt dat de kerndoelen nou eenmaal relatief vaag zijn geformuleerd. Wat betekenen deze doelen precies voor wat er per leerling voor een bepaald vak moet worden bereikt en hoe verdeel je dit over de verschillende schooljaren?

Nog niet zo lang geleden hadden we als school nog gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw logo. Maar wat was nou onze echte identiteit: de verbinding tussen wat iedere individuele leraar in zijn of haar klas was aan het doen? Wat was nou de visie van waaruit wij op de SCS de leerlingen waren aan het opleiden? Dit waren vragen waar wij tot voor kort geen helder antwoord op hadden.

Curriculumontwikkeling begint met het hebben van een visie, die door alle personeelsleden wordt gedeeld. En met duidelijke doelstellingen, waar iedere individuele docent zich in zijn dagelijkse werk door laat sturen. Wij hebben als team, onder de deskundige begeleiding van Jan Berkvens, het afgelopen jaar hard gewerkt om dit alles helder te krijgen. En het resultaat van dit alles is dat we binnenkort een schoolcurriculum hebben met meer consistentie en een duidelijke rode draad.”

¹ De leerlingen die de zogenaamde “academic stream” (theoretische leerwegen) volgen, worden opgeleid voor het examen van de Caribbean Examination Council. De leerlingen die beroepsonderwijs volgen, worden opgeleid voor het TVET (Technical Vocation Education and Training) 1 en 2 examen.

Over Jan Berkvens

Jan Berkvens is onderzoeker internationale projecten bij SLO (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling, www.slo.nl). Jan heeft in verschillende landen onderzoek gedaan en projecten uitgevoerd op het gebied van leerplanontwikkeling. Op basis van zijn kennis over de leerplankeuzes in verschillende landen hielp hij Saba Comprehensive School om tot een leerplan op maat te komen, dat aansluit bij de specifieke context van de school.



Docent Wiskunde Derrick Goffe

“We hebben verschillende bijeenkomsten en workshops gehad, om alles goed te kunnen analyseren. Het was best zwaar, vooral omdat het bovenop onze normale werkzaamheden kwam. Maar het was wel een heel dankbare klus. Er is nu tenminste consistentie in wat de docenten doen. Als ik straks wegga, weet ik dat iemand anders mijn werk op dezelfde manier, vanuit dezelfde uitgangspunten, zal kunnen voortzetten.”



Fotografie:
Rens van der Hammen
Elaine Marchena

ZELFPORTRETTE- PROJECT OP SINT EUSTATIUS

OP DE GALERIJ VAN DE GOVERNOR DE GRAAFF SCHOOL ZITTEN ZES KINDEREN AAN EEN LANGE TAFEL. ZE ZIJN DRUK BEZIG MET HET BESCHILDEREN VAN HUN ZELF-PORTRETJES. DIT IS ÉÉN VAN DE IN TOTAAL 31 GROEPEN DIE, ONDER LEIDING VAN ANNEMIEKE JANSEN, MEEWERKT AAN HET STATIAANSE ZELFPORTRETTEPROJECT. DE SCHILDERLESSEN, DIE OP ALLE BASISCHOLEN OP HET EILAND WORDEN GEORGANISEERD, ZULLEN EEN BONTE ASSEMBLAGE OPLEVEREN VAN ZO'N 400 GESCHILDERDE KINDERGEZICHTJES. DE ASSEMBLAGE ZAL OP 15 NOVEMBER IN HET WILHEMINAPARK DOOR HET KONINKLIJK PAAR BEKEKEN WORDEN, TIJDENS HUN BEZOEK AAN SINT EUSTATIUS.



Hoe kwam je op het idee om dit project op Sint Eustatius op te zetten?

“Dat kwam door een zelfportrettenproject dat mijn kinderen op school hadden. Het was leerzaam maar ook leuk. De ouders genoten mee, want er werd een slideshow gemaakt van de individuele kinderen met hun zelfportretjes. Toen ik dat zag, ging het door mij heen dat dit voor de kinderen en ouders op Sint Eustatius ook leuk zou zijn. Zo ontstond het plan voor een zelfportrettenproject op Statia.”

De meeste mensen kennen jou van de e-mail nieuwsservice Statia News. Wat is jouw binding met Statia?

“Ik heb van 2007 tot 2010 op Statia gewoond. Ik kwam met mijn partner mee, die hier een functie in het onderwijs had. Zelf had ik geen baan en één van mijn vrijwilligersprojecten was de opzet van de newsletter Statia News. Ik maak nu geen newsletter meer, maar stuur nog wel berichten door via e-mail. Ik heb hier een geweldige tijd gehad en Statia is dagelijks in mijn gedachten. Vandaar dat ik het zelfportrettenproject zo graag hier naartoe wilde brengen.”

Hoe heb je je idee kunnen realiseren?

“Allereerst dankzij Stichting Statia Pride, die ik heb benaderd om te helpen. We hebben de firma Nustar en het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied bereid gevonden dit project te sponsoren. Zo hebben we de verf, de kwasten en de in totaal 400 opgespannen canvasdoeken kunnen aanschaffen en verzenden. Maar bij een project als dit komt ook veel regelwerk op afstand kijken. Dat was nooit gelukt zonder de hulp van Olga Schats van Statia Pride. Zij heeft hier op het eiland voor mijn komst alle contacten gelegd en onderhouden. En dat de lessen soepel lopen, is dankzij ons team met Olga, Heleen, Ankie, Annelies en Trudy.”

Hoe ziet een schilderles eruit?

“We beginnen met een kunstlesje. De kinderen bestuderen hun eigen gezicht met behulp van spiegels. Ze leren goed naar zichzelf te kijken en antwoord te geven op vragen als: heb ik een rond of lang gezicht, een ronde of puntige kin, etc. Ze leren ook de verhoudingen: wat is het echte midden van je gezicht en hoe verhouden je ogen zich tot je neus etc. Met die kennis tekenen ze hun gezicht met potlood op het canvas. Dan gaan ze de verf mengen en hun gezicht schilderen.”

Hoe kijk je terug op de schilderlessen?

“De kinderen vonden het allemaal leuk: het was opvallend hoe geconcentreerd ze bezig waren. Schilderen is iets dat je voor jezelf doet en niet voor de juf. Hoewel de meeste leerkrachten het trouwens ook heel leuk vonden en enthousiast mee deden.”

Kunnen we in de toekomst meer van dit soort projecten op Statia verwachten?

“Ik denk het wel, we hebben met dit project zoveel kinderen blij gemaakt, ik denk dat de scholen ons graag nog eens terug zien.”